

Runer og kirken

Kristendommen ble etablert som den offisielle religionen i Norge i begynnelsen av 1000-tallet. Runeinnskrifter med kristent innhold dukker tidlig opp. De fleste runesteiner fra slutten av vikingtiden er faktisk kristne monumenter. Mange har kors og kristne bønner for den avdødes sjel.

Det finnes mange runeinnskrifter fra middelalderen som er risset inn i veggene i stein- og stavkirker. De fleste er graffiti, men det finnes også mer offisielle innskrifter somf.eks. om innvielsen av kirken. Runer forekommer også på kirkeinventar slik som døpefonter.

I montereren ser vi en teglstein fra en kirke i Gamlebyen i Oslo fra ca. 1300 med runene *ariak*. Teglsteinen har vært en del av en større frise med engelen Gabriels hilsningsord til jomfru Maria fra den latinske bønnen: [Ave M]aria g[ratia plena], 'Vær hilset, Maria, full av nåde'. To av teglsteinene er rekonstruert.

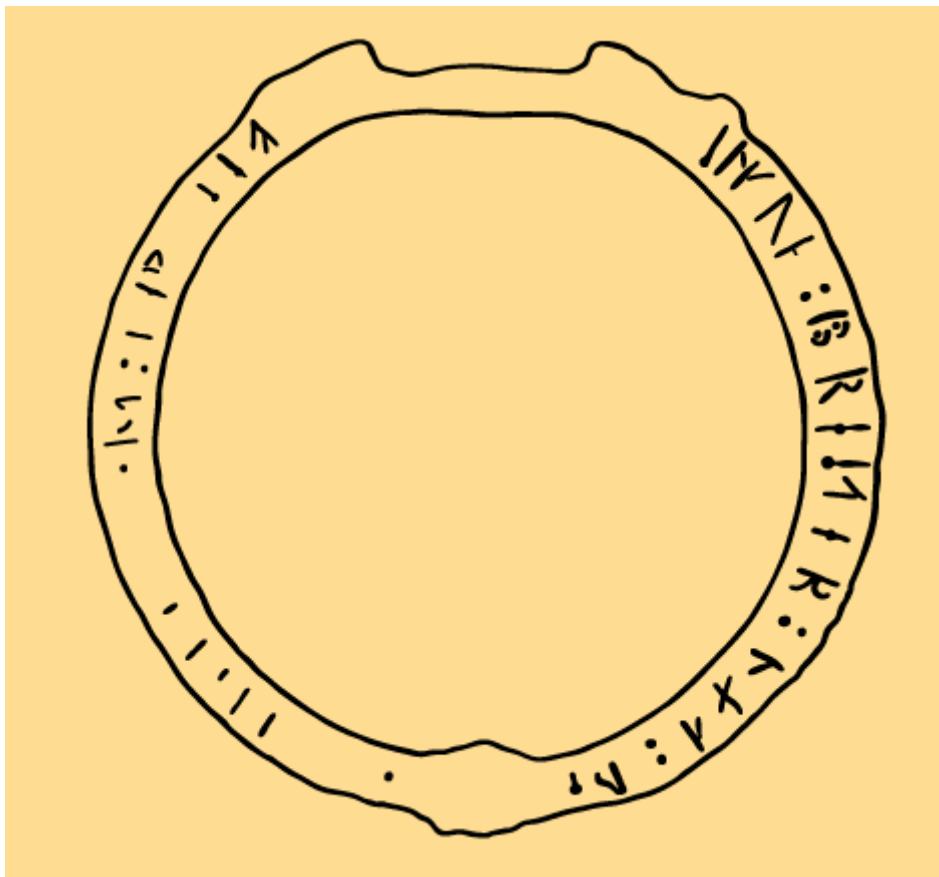

1. '[Ave M]aria g[ratia plena]'/ 'Vær hilset, Maria, full av nåde'. Teglstein fra Oslo. Ca. 1300.

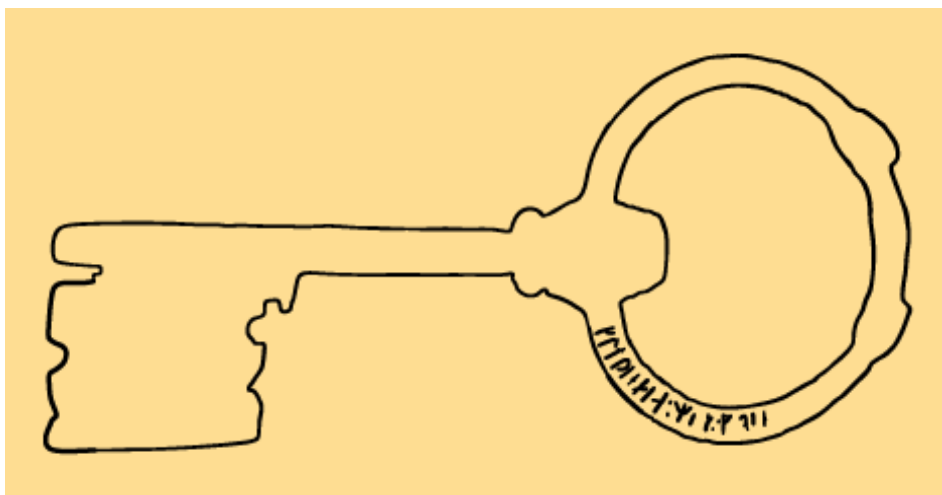
2. '+ Andreas p(rest). + Farmann.' Klokkekolv fra Askim kirke, Østfold. 1200/1300-tallet?

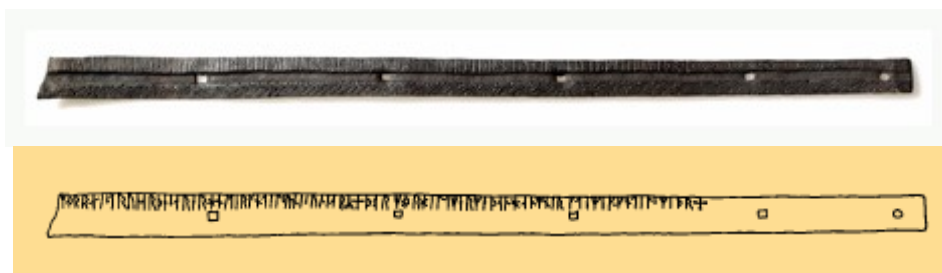

3. 'Simon prest lot slå [ringen?/runene?] ...' Dörning fra Fister kirke, Rogaland. 1300-tallet?

4. '... meg ...' (for det meste uleselig). Nøkkel (tidligere dørring) fra Eid kapell, Nordfjordeid, Sogn og Fjordane. 1200/1300-tallet?

5. '(Den) mann ristet disse runene som heter Ketil Sveinsson i Åbø. Tormod holdt meg da han merket meg. Ketil smed.' Gangjern fra dørhengsel, angivelig fra Tuddal kirke, Telemark. 1200/1300-tallet?

Alle foto: Eirik Irgens Johnsen © KHM